

Ansøgning om reguleringsgodkendelse af Vestbirk Bæk

Horsens Kommune, Team Vandløb, søger hermed om vandløbsreguleringsgodkendelse til at forlægge Vestbirk Bæk, forny rørunderførsel i nuværende del af Vestbirk Bæk og til at etablere to overkørsler.

Supplerende anmoder vi myndigheden om at vurdere, hvorvidt den planlagte omlægning af Vestbirk Bæk og fornyet rørunderføring kræver udarbejdelse af miljøkonsekvensrapport, jf. miljøvurderingslovens bestemmelser.

Lodsejerne er indforstået med projektet og har godkendt, at kommunen laver reguleringsprojekt på lodsejernes ejendom.

Det ansøgte fremgår af figur 1 og gennemgås på de følgende sider.

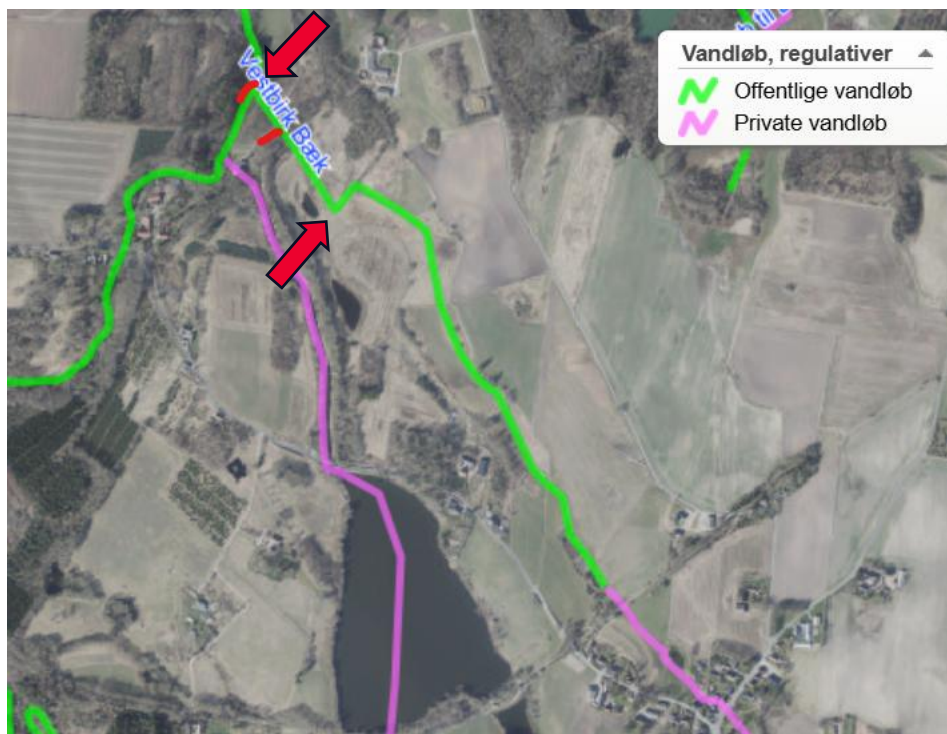
Figur 1. Nyt forløb af Vestbirk Bæk med etablering af sandfang på strækningen. Nuværende forløb af Vestbirk Bæk anvendes fremadrettet til afvanding af arealer nordøst og vest for projektområdet. Den rørlagte del af denne strækning fornyes.

Regulering af Vestbirk Bæk

Oplysninger om de planlagte typer af foranstaltninger og disses placering

Den strækning af Vestbirk Bæk, som i nærværende projekt ønskes reguleret ved forlægning til en nordligere placering, er de sidste 225 m af vandløbet af det åbne forløb før den rørlagte strækning suppleret med den rørlagte strækning. Nuværende Vestbirk Bæk skal fremadrettet fungere som afvandringsgrøft for arealet umiddelbart nordvest og øst for projektområdet. Nuværende og fremtidig Vestbirk Bæk fremgår af figur 1. Af figur 2 ses Vestbirk Bæks

placering mellem Vestbirk by og Gudenåen. Af figuren ses hvilken del af Vestbirk Bæk, der ønskes reguleret, og hvilken del af Vestbirk Bæk, der er rørlagt.

Figur 2. Luftfoto 2025. CC By GeoDanmark. Den del, af Vestbirk Bæk, der ønskes reguleret, er markeret med røde pile. Den rørlagte del af Vestbirk Bæk er angivet med røde streger.

Hensigten med regulering af Vestbirk Bæk er at skabe forbindelse mellem Gudenå og Vestbirk Bæk, når Gudenåen sommeren 2026 forlægges til oprindelig placering umiddelbart nedstrøms Vestbirk Bæk.

Omlægning af Vestbirk Bæk er nødvendig, da den rørlagte strækning af bækken løber ret gennem den kommende Gudenå, når denne sommeren 2026 omlægges til at løbe gennem tidligere åslyng.

For at sikre eksisterende afvanding fra arealer nordøst og vest for omlagt Vestbirk Bæk, bibeholdes den åbne grøft og rørlægningen. På den rørlagte del af strækningen, ændres rørdiameteren fra Ø700 til Ø160. For den del, der krydser ny Gudenå, lægges røret i en lavere kote, således røret får en placering under ny vandløbsbund. For den del af røret, der ligger efter ny Gudenå, placeres nyt rør inde i det gamle rør. Der fyldes op med beton mellem nyt- og gammelt rør.

Af Bilag 1 fremgår den fulde beskrivelse af omlægningen af Vestbirk Bæk (SAB Vestbirk Bæk).

Overkørsler

For at lodsejer fremadrettet kan passere vandløbet, ilægges to overkørsler; en før og en efter sandfanget.

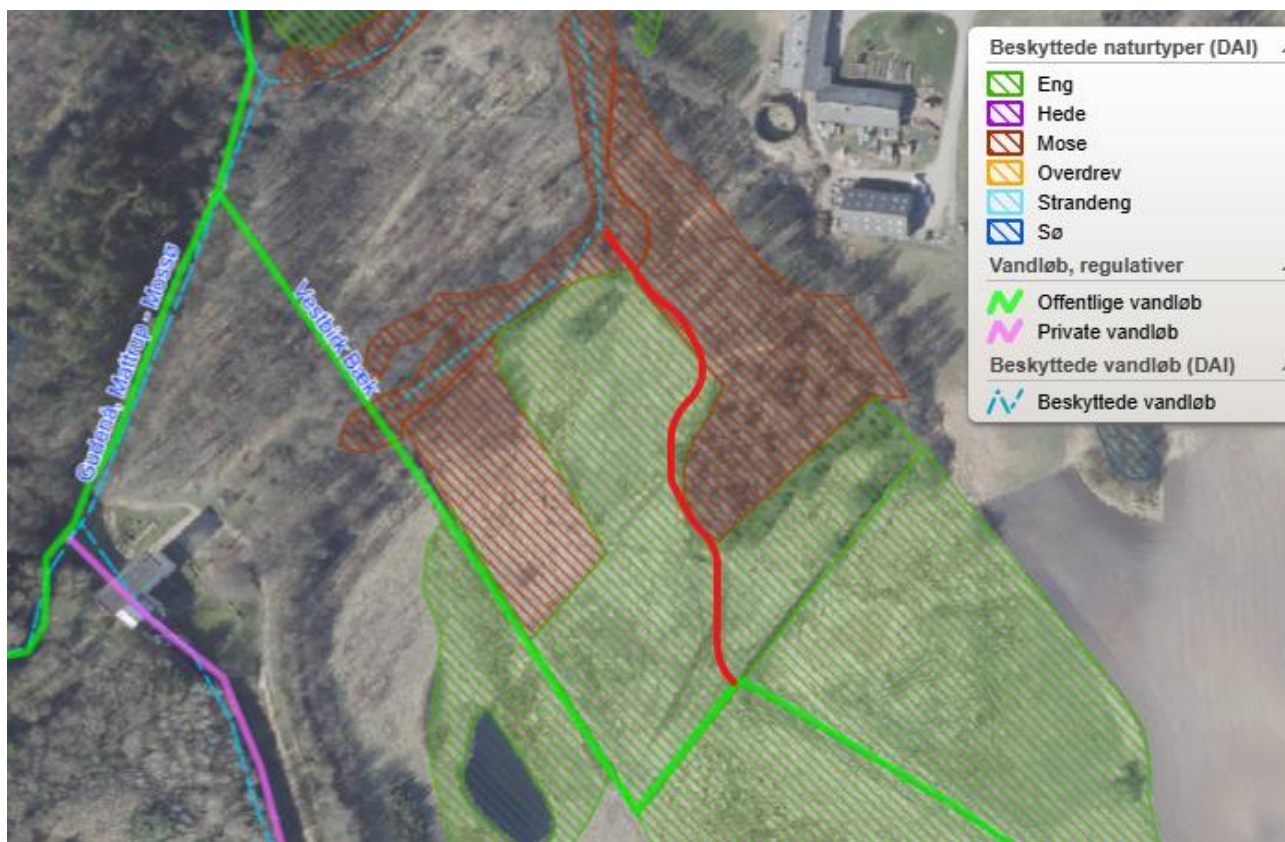
Reguleringen gennemføres 2026.

Alle anlægs- og driftsudgifter afholdes af Horsens Kommune. I forbindelse med gennemførslen af projektet vil eksisterende forløb fortsat være offentligt vandløb og nyt forløb vil i forbindelse med revidering af vandløbsregulativet blive optaget som offentligt vandløb.

Vestbirk Bæk

Vestbirk Bæk er et mindre tilløb til Gudenåen, der løber i et åbent løb fra umiddelbart nedstrøms Vestbirk By til ca. 130 m opstrøms Gudenåen, hvorefter bækken på de sidste 130 m er rørlagt. Vandløbet fremgår af figur 2 nedenfor. Vandløbet er privat til nedstrøms Vestbirk By, hvorefter vandløbet ændres til offentligt vandløb. Der er udarbejdet regulativ for Vestbirk Bæk. Reguleringen af Vestbirk Bæk indarbejdes i næste revidering af regulativet.

Vestbirk Bæk er ikke et §3 beskyttet vandløb. Arealer omkring den strækning, der reguleret er §3 beskyttet eng og mose. Af figur 3 ses placering af ny Vestbirk Bæk i beskyttet natur.

Figur 3. Luftfoto 2025. CC By GeoDanmark. Placering af ny Vestbirk Bæk (rød streg, omtrentlig placering) i beskyttet natur.

Vestbirk Bæk er udpeget med en målsætning om god økologisk tilstand og god kemisk tilstand i vandområdeplanen. Vandløbet har en samlet dårlig økologisk tilstand baseret på tilstanden af fisk, der er kortlagt til 'dårlig økologisk tilstand' og tilstanden af nationalt specifikke stoffer, der er målt til 'ikke god økologisk tilstand'. Supplerende er der foretaget undersøgelse af smådyr, hvor tilstanden er vurderet til moderat økologisk tilstand. Vestbirk Bæk har i dag en god kemisk tilstand, og der er dermed målopfyldelse for kemisk tilstand.

Forundersøgelser, der danner grundlag for projektet

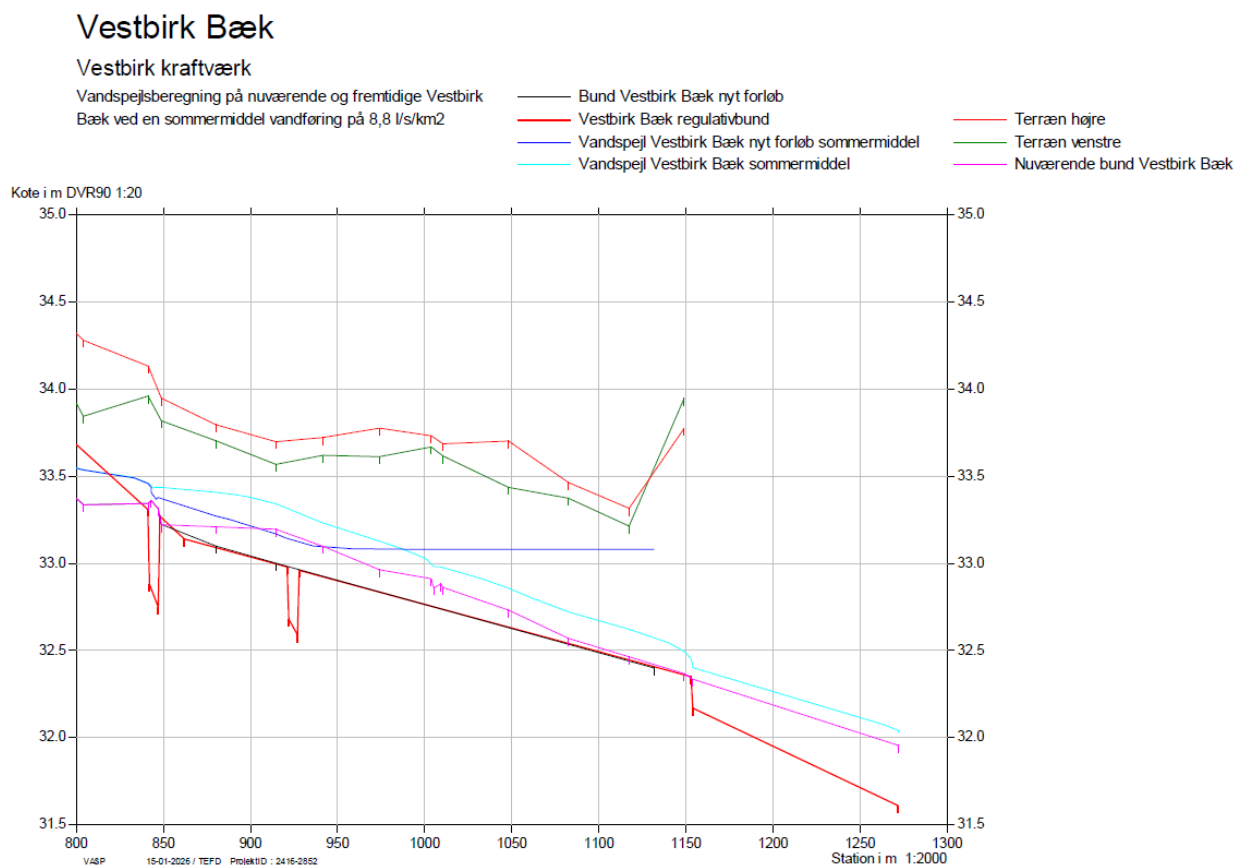
I forbindelse med skitsering af nærværende reguleringsprojekt er hele Vestbirk Bæk blevet gennemgået visuelt. Vestbirk Bæk er et mindre vandløb med en bundbredde på ca. 80 cm. Vandløbsbunden udgøres primært af sand/småsten samt mudder. Der er udbredt sandvandring i bækken.

Vandløbet ligger 0,5-1 m under terrænen. Vandløbet har et godt fald på 8-10 promille ned til starten af den strækning, der indgår i nærværende reguleringsprojekt. Den strækning af Vestbirk Bæk, der er omfattet af reguleringen, har et mindre fald på 2-3 promille. Den rørlagte del af strækningen vurderes ikke passabel for fisk.

Supplerende er vandløbet blevet målt op med gps. Målinger fremgår af Regulativkontrol Vestbirk Bæk, bilag 2.

Redegørelse for de afstrømningsmæssige og afvandingsmæssige konsekvenser

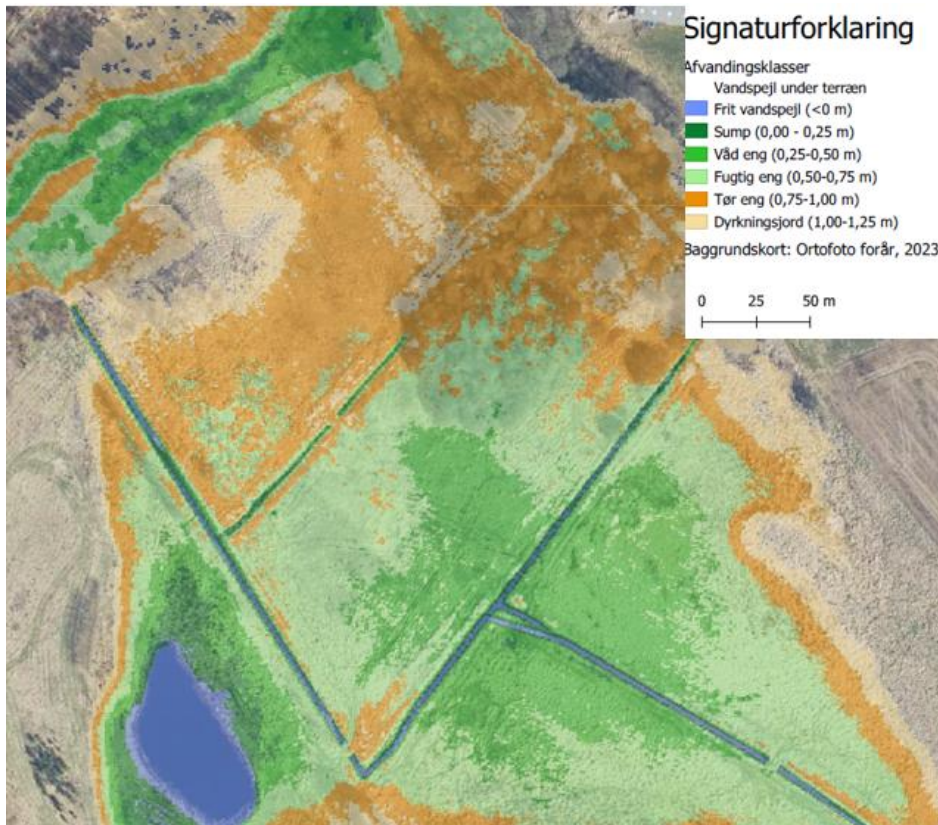
En redegørelse for de afstrømningsmæssige og afvandingsmæssige konsekvenser af reguleringen ses af figur 4 og af bilag 3. Af redegørelsen ses, at vandløbet ved omlægningen får omtrent samme fald gennem området, som nuværende vandløb har indtil st. 940, hvor vandløbet bliver stuvningspåvirket af Gudenåen. Det betyder, at der lokalt vil opstå lidt vådere forhold på de omkringliggende mosearealer. Idet arealerne omkring vandløbet er mose, vil stuvningseffekten ikke medføre en ændret mulighed for anvendelse af de beskyttede moseområder. Det forventes i øvrigt ikke, at projektet får afstrømningsmæssige konsekvenser for lodsejer.

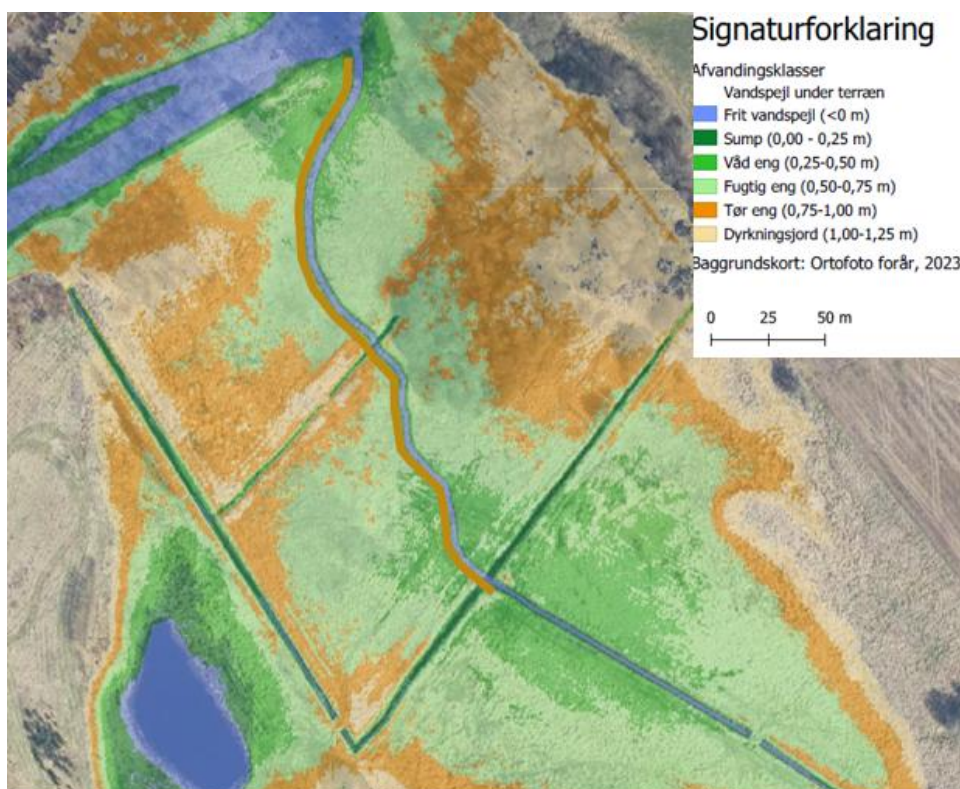
Figur 4. Redegørelse afstrømningsmæssige konsekvenser.

Ændret rørdimension af afvandingsgrøften får ingen betydning for områdets afvanding, idet det er beregnet, at røret har kapacitet til at føre en afstrømning, der er større end en 50 års hændelse.

Af afvandingskort før og efter ses, at denne stuvning har en mindre betydning for vandspejlsniveauet på arealer langs ny Vestbirk Bæk. Langs afvandingsgrøften er vandspejlsniveauet omtrent ens. Afvandingskort fremgår af figur 5 og 6. Se også bilag 4 og 5.

Figur 5. Eksisterende vandspejl, sommermiddel.

Figur 6. Fremtidigt vandspejl, sommermiddel.

Oplysninger om vandløbets nuværende og fremtidige skikkelse eller vandføringsevne og de hertil knyttede vandspejlsforhold

Nuværende Vestbirk Bæk:

Af regulativet ses følgende:

Vandløbet udgør en strækning på 1.273 m, heraf er 1.154 m åbent og 119 m rørlagt vandløb. Vandløbet starter (st. 0) ved ø 50 rørudløb i det sydøstlige hjørne af matr.nr. 8x Vestbirk by, Østbirk sogn i skellet mellem matr.nr. 8a og 8d Vestbirk by, Østbirk sogn og har udløb (st. 1.273) i Gudenåen. Vandløbets nuværende dimensioner fremgår af regulativ for Vestbirk Bæk, se bilag 4.

Nuværende åbne del af Vestbirk Bæk ligger på matr.nr. Matr.nr. 11d og 5ø, Vestbirk By, Østbirk. Den rørlagte del af Vestbirk Bæk ligger på matr.nr. 12a, 5z, Gammelstrup By, Tønning.

Ny Vestbirk Bæk:

Det nye forløb af Vestbirk Bæk bliver 196 m langt. Bækken graves i et forløb med en gennemsnitlig 0,8 m's bundbredde og brinkanlæg på 1:2. Gennemsnitligt fald på strækningen bliver 2,8 promille med en variation, så øverste del af strækningen får et højere fald end nederste del, hvor vandløbet løber gennem flade mosearealer op mod Gudenåen. Vandløbets bundkote kommer til at ligge 0,6-1 m under terræn. Se bilag 2 for en fuld beskrivelse af ny Vestbirk Bæk.

Ny Vestbirk Bæk placeres på matr.nr. Matr.nr. 21d, 19c, 21g, Vestbirk By, Østbirk

Der graves et sandfang på vandløbet. Sandfanget får karakter af et mindre vandhul. Sandvandringen i vandløbet vil derfor kunne afhjælpes her.

De to overkørsler placeres hhv. før og efter sandfanget. Overkørslerne skal være 6 m (Ø800) og anlægges uden fald gennem røret og rørene graves 1/3 ned under bundkoten i vandløbet.

Nuværende Vestbirk Bæk bibeholdes som drængrøft. Se bilag 7 for specifikationer om drængrøft.

Projektændringer i nuværende Vestbirk Bæk:

Nuværende Vestbirk Bæk, beliggende på matr.nr. 5ø, 11d, 5z og 12a, Vestbirk By, Østbirk, bibeholdes. Vandløbet bibeholder sin nuværende dimension, jf. regulativ for Vestbirk Bæk. Den rørlagte strækning ændres til et rør med diameteren Ø160.

Der vil skulle laves en mindre underførsel af den nuværende Vestbirk Bæk, hvor denne krydser 'Ny Vestbirk Bæk' mellem matr.nr. 5ø og 11d, Vestbirk By, Østbirk.

Hvor den rørlagte del af Vestbirk Bæk begynder (matr.nr. 5z, Gammelstrup By, Tønning), sker der en mindre ændring, da eksisterende Ø700 rør her graves op og udskifter med et Ø160 rør. Når rørlægningen har krydset ny Gudenå føres det nye Ø160 rør videre inde i det oprindelige betonrør.

Der foretages ingen fysiske ændringer på matr.nr. 12a, Gammelstrup By, Tønning, dvs. den rørlagte strækning nord for ny Gudenå, da der her alene er tale om ilægning af nyt rør inde i oprindeligt betonrør.

Det er muligt at neddimensionere den rørlagte del af strækningen, da oplandet til vandløbet reduceres væsentligt. Jf. oplandskort i Scalgo skal afvandingsgrøften fremadrettet afvande 10 ha mod i dag 177 ha. Det er beregnet, at røret har en kapacitet på 12 l/s. Ved en 50 års hændelse vil der være brug for en kapacitet på 9,5 l/s. Det er derfor vurderingen, at røret med diameteren Ø160 er fyldestgørende til at kunne afvande arealet nordøst og vest for afvandingsgrøften.

Peter De Santana Eskildsen
15.1.2026